

Horai M. V. Peculiarities of translation of double-component and multicomponent terms in specialized texts on electronics (based on user`s manual of integrated drive controller).

Summary

The object of the study are double-component and multicomponent terms in specialized texts on electronics. The topicality of the article is determined by the necessity to analyze functioning of double-component and multicomponent terms in specialized texts on electronics.

The main aim of this article is to analyze structural and semantic peculiarities of double-component and multicomponent terms, as well as their translation into Ukrainian.

Much attention was directed to the analysis of structure of double-component and multicomponent terms in the original text and the way they are rendered into Ukrainian. Special attention was drawn to hyphenated structures and ways of their adequate translation.

It was found that double-component and multicomponent terms constitute considerable part of terminological basis of electronics, particularly such structures as A + N + N and A + N (-ing). Based on analyzed examples, it can be stated that method of translation of double-component and multicomponent terms in specialized texts on electronics is predetermined by pragmatics, contextual usage and specific nature of technical literature, which requires detailed and broad explanation.

Researches on this issue may be continued in order to detect the frequency of appearing of implicit substitute words in double-components and multicomponent terms in specialized texts on electronics, as well as to analyze their translation into Ukrainian.

Key words: *terminological unit, multicomponent term, noun groups, pragmatic potential, descriptive translation.*

УДК 821.161.2

Городнюк Н. А.,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української літератури
Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара
E-mail: gorodnyuk_natalia@ukr.net

**КОНЦЕПТ ЇЖИ В ІДЕОЛОГІЇ КОНКОРДИЗМУ В. ВИННИЧЕНКА
(ЗА РОМАНОМ «ЛЕПРОЗОРИЙ»)**

У статті проаналізовано концепт їжі як невід'ємний чинник ідеології конкордизму у романі В. Винниченка «Лепрозорій». У творі протиставляється філософія буття та система харчування крюдіводів (сироїдів) та карніворів (м'ясоїдів), а сама їжа постає засобом ідентифікації духовного здоров'я особистості і суспільства, чинником розрізнення «хворих» та «здорових», чужих і своїх. З'ясовано, що концепт їжі визначає не лише тематику та проблематику твору, його ідеологію, характерологію і систему мотивів, але і хронотон роману та його речове «наповнення».

Ключові слова: *концепт їжі, конкордизм, гастрономічний образ, семантика, В. Винниченко.*

У романі Володимира Винниченка «Лепрозорій» (1938 р.) цікавого потрактування набуває гастрономічна тема, досі належно не проаналізована науковцями. Якщо філософські аспекти конкордизму у творчості митця висвітлювалися літературознавцями, то питання філософії їжі побіжно торкалася лише І. Кошова, детально зупиняючись на особливостях утілення харчових правил та заборон у побуті самого письменника [2]. Разом з тим, у романі «Лепрозорій» категорія їжі отримує надзвичайно високий семіотичний статус і виступає невід'ємним чинником ідеологічної доктрини твору, тож мета рзвідки – дослідити семантику гастрономічних образів. У цьому романі обстоюються ідеї конкордизму, тобто внутрішньої гармонії людини, згодом викладені письменником у філософському трактаті «Конкордизм. Система будування щастя» (1938–1948), а правильне харчування, на думку митця, є передумовою конкордизму, його невід'ємним складником, ознакою фізичного та духовного здоров'я. Водночас поділ на «здорову» та «нездорову» їжу у Винниченка кардинально відрізняється від гастрономічної традиції соцреалістичної літератури, хоч і має виразне ідеологічне підґрунтя: йдеться про ідеологію сироїдства – відмови від м'ясної та вареної їжі. Навколо їжі точаться усі філософсько-етичні та суспільно-політичні дискусії твору: у романі протиставляється

система харчування крюдіводів (сироїдів) та карніворів (м'ясоїдів), а сама їжа постає засобом ідентифікації духовного здоров'я особистості і суспільства, чинником розрізнення «хворих» та «здорових», чужих і своїх.

Образи їжі та питва фігурують у більшості епізодів твору: вони прояснюють життєву стратегію та філософію головної героїні твору Івонни Вольвен, що постає рупором конкордистських ідей автора. За сюжетом, із чотирьох заповідей, даних Івонні батьком, три стосуються системи харчування і втілюють принципи сиродїства: *«Перша заповідь: ніде, ніколи, ні за яких обставин, ні в якому вигляді не їж м'яса жодної тварини. Друга заповідь: ніде, ніколи, ні за яких обставин не їж ніякої зеленини, ніякого фрукту, ніякого зерна чи гороху не в сирому вигляді. (Себто, значить: нічого вареного, печеного, смаженого і так далі). Третя заповідь: ніде, ніколи, ні за яких обставин не вживай жодних наркотиків (себто тютюну, вина, лікерів, одно слово, алкоголю, а також кави, чаю, нічого-нічого)»* [1, с. 34]. Четверта заповідь стосується статевого питання, що вкотре підкреслює символічний зв'язок їди та сексу у семіотиці культури, а також спільну природу харчових та сексуальних обмежень і заборон.

Концепт їжі визначає не лише тематику та проблематику твору, його ідеологію, характерологію і систему мотивів, але й хронотоп роману та його речове «наповнення». Власне, саме представлення героїв, їхніх переконань та життєвих позицій на початку роману відбувається у сцені у вагоні-ресторані. Надалі у тексті всі «програмні» філософські та соціально-політичні бесіди між професором Матуром та Івонною Вольвен відбуваються у ресторані або за столиком з напоями у кабінеті героя і точаться навколо їжі, залежності людської природи від їжі та системи харчування. Так, вже у першому епізоді у вагоні-ресторані героїня одразу позиціонує себе як сиродїда, або крюдівода, принципово не вживаючи м'яса, риби, нічого вареного та печеного: *«Нічого кухняного, штучного. Тільки те, що приготоване на кухні добренького Бозі. Себто, головним чином, ось цю салатоньку, фрукти, горіхи»* [1, с. 18].

Сам процес їди у виконанні професора іронічно потрактовується оповідачкою як «поважна, серйозна, мало не урочиста операція», «богослужіння», плекання тіла та гедонізм. Роздуми героїні про їжу професора (*«Я, властиво, вперше зблизька бачила, як їли багаті карнівори (м'ясоїди)»* [1, с. 26]) та усіх інших звичайних людей безпосередньо актуалізують у тексті семіотичну опозицію «сирого» та «вареного», причому дискурс «вареного» семантично потрактовується не як досягнення культури (на відміну від «сирого» як утілення природи), а як її (культури) вада, недолік, викривлення: йдеться про вимушеність кулінарної обробки та усілякого присмачування м'яса через його «непридатність» для харчування та «огидність», так само у романі тлумачаться і спеції та сіль, використання яких уподібнюється героїнею до «самокатування». У романі виразно окреслюється протиставлення «своєї» і «чужої» їжі: *«... я уявила собі нашу їжу, нашу «карту страв». О-ля-ля! Нам роз'ятрювати бажання їсти! Нам, які кожну свою страву з кухні доброго Бозі, кожну рослину, кожну фруктинку вминали з таким хрустом і насолодою, що аж ваші кози нам заздрили»* [1, с. 26]. Ця опозиція підкреслюється курсивом самого письменника.

Винниченко із самого початку програмує зіткнення двох протилежних типів: досвідченого гурмана-гедоніста і морального релятивіста професора Матура та духовно незіпсованої і аскетичної у побуті сиродїки Івонни Вольвен, природність, безпосередність і невинність (у харчовому розумінні) якої так ваблять пересиченого спокусника-інтелектуала. Як бачимо, полісемантичність харчової символіки програмує багатовекторність прочитання такого конфлікту, що зовсім не вичерпується соціально-філософським складником (дискусії героїв-ідеологів про долю людства та системи харчування), а й передбачає еротичний підтекст. Відтак з образом професора Матура незмінно поєднується мотив спокуси – гастрономічної, інтелектуальної, еротичної.

Вперше мотив спокуси їжею окреслюється в описі найпершої трапези героїв (епізод у вагоні-ресторані), причому вказівка на «спокуси» безпосередньо артикульована реплікою професора:

«– Але невже ви, панно, й чашечки чорної кави зо мною не вип'єте? Га? А так чудово за чашечкою кави та келихом доброго, старенького лікерчика провадити тиху розмову. Може, спокуситесь?»

– О, ні, дякую. Як я можу спокуситися тим, чого не знаю?

– От, власне, через це. Хоч би для прикладу вашої прабабці Єви, з цікавості. І вона ж не знала, яке те заборонене яблуко. А покуштувала ж!» [1, с. 28].

Надалі професор неодноразово називатиме Івонну «невинною Своєю», часом ледь іронізуючи з її харчової необізнаності, а часом спонукаючи до провокативних парі.

Перший та усі подальші епізоди візитів Івонни до професора Матура нерозривно пов'язані з мотивом частування, який, у свою чергу, поєднується в тексті з мотивом спокуси. Це яскраво засвідчує епізод вже першого візиту: професор пропонує соки, які ніби не суперечать системі харчування героїні, але водночас постають надто вишуканими, закордонними, такими не характерними для її простого попереднього життя, а отже, виступають своєрідною спокусою. Герой апелює до смакових якостей напоїв, рекомендуючи їх дівчині і спокушаючи різноманітністю смакової та кольорової палітри. Вона ж обирає підкреслено найпростіше із запропонованого – виноградний сік: *«Професор налив мені з однієї пляшки смоляво-червоної рідини, затанцювали золоті плямки світла, а собі з другої – чогось ясно-жовтого, кольору цитрини.*

– Мій напій не такий невинний, як ваш. Але мені дозвольте вже при старій вірі залишитися. За ваше здоров'я і за нашу дружбу» [1, с. 58].

Таким чином, цей епізод через харчові образи питва актуалізує питання «невинності» та пізнання, «віри» та способу існування, що незмінно поставатимуть в інтелектуальних двобоях героїв на суспільно-політичні та світоглядно-моральні теми. Відокремленість героїв, їх антагонізм постійно увиразнюватиметься харчовою образністю, попри спільність поглядів на певному етапі та світоглядну залежність учениці від свого наставника.

Мотив частування-спокуси актуалізує і «фруктовий» код, що зазвичай виступає у текстах активним пусковим механізмом семіозису, продукуючи розгалужену систему значень та відсилаючи до багатьох культурних підтекстів, зокрема й до біблійного, і навіть без традиційного образу яблука, тим більше, що забороненим плодом у деяких традиціях вважають грушу або гранат. Так, наймаючи Івонну провести анкетування на тему щастя, професор запрошує дівчину скуштувати фрукти: *«Професор лагідно посміхнувся і підсунув до мене вазу з фруктами.*

– Оцю грушу покуштуйте. Я знаю, що крюдіводи їдять фрукти з лушпайками. Тому наказав добре вимити. І цей виноград – непоганий» [1, с. 61].

Реакція героїні у цій ситуації лишається ніби «за кадром», оскільки далі йде тривалий діалог-інструктаж про тонкощі анкетування, який не перемежується харчовими ремарками, але апеляція до біблійної «необізнаності» дівчини в одній із чергових реплік героя (про непосвяченість Івонни у життя публічних людей, фінансових магнатів: *«Ах, так, я й забув, що ви просто з Біблії прийшли до нас» [1, с. 61]*) та вказівка на таємність (ніби забороненість) діяльності героїні цілком дозволяє зробити висновок про семантику спокуси «фруктової» образності.

Під час усіх подальших візитів Івонни до професора незмінно фігурує окреслений уперше натюрморт – вази, повні фруктів та горіхів, пляшки і келихи. Причому ці відвідини у тексті оформлені як розлогі та великі за обсягом діалоги на теми сутності людської природи, минулого та майбутнього людської раси, ідеології, релігії – і кожне із вказаних питань незмінно зводиться до проблеми харчування. А перемежовані діалоги героїв та промови професора харчовими ремарками, що знову-таки актуалізують окреслену проблематику: *«Професор налив собі в келишок якоїсь жовтої шафранової рідини, підніс до носа, понюхав і помалу випив. І, п'ючи, пильно дивився на вазу з фруктами. Випивши, поставив келих на стіл, облизав губи гострим кінчиком язика і витер їх хусточкою, яку витяг із бічної кишенки. А пильного вдумливого погляду з вази не зводив» [1, с. 107].* Така підкреслена увага героя до вази із фруктами ніби «готує» читача до сприйняття монологу професора про спосіб життя та харчування первісної людини у дольодовиковий період, що

потрактуються автором як втілення гармонії, конкордизму, фізичної та духовної узгодженості. Відтак їжа та спосіб харчування давньої людини, окреслені у тексті, актуалізують мотив втраченого раю: *«Центральний опал – цілий рік без перерви, постійно гаряче, животворне сонце. Кухня – шикарна, куди краща за вашу, моя маленька, – всі тропічні, первісні, повні соків, фрукти, горіхи, зерна. Ми таких тепер і за тисячі франків кіло не можемо купити. Біблія – книга неточна, але вона все ж таки зберегла пам'ять про це життя. Вона назвала його **раєм**»* [1, с. 109]. Така семантика підсилюється і тим фактом, що у розмові професор неодноразово називає Івонну Євою: *«Бачите, ви принаймні своїм годуванням вертаєтесь до Єви в раю»* [1, с. 109]. У цьому епізоді нашу увагу привертає деталь, що у семіотичній площині їжі та у контексті проголошуваних Винниченком ідей розростається до символу: закуривши, Матур встромляє недопалок сірника у лушпайку банана. Ця мікродеталь символізує зіткнення пекельного вогню цивілізації та простої, живої їжі природної людини і є маркером образу професора, своєрідною «підказкою» для читача у сприйнятті цього персонажа, вчення якого, палко проповідуване Івонні, кардинально розходиться з його власним способом існування.

Проголошені Матуром ідеї зводяться до кількох постулатів. По-перше, їжа для людства – це *«імперативний, універсальний закон»* [1, с. 110]. Із приходом льодовика людина втрачає розкішне харчування і, змушена виживати, починає їсти все, що могла здобути, «навіть живих істот, навіть трупи». Відтак початок дискордизму, на думку професора, – у зміні харчування: величезний струс для організму – пристосуватися до нових умов харчування: *«Людство через отой катаклізм втратило рівновагу фізичних сил. Але воно через нього загубило рівновагу та погодження сил і духовних»* [1, с. 113]. Початки егоїзму людини герой вбачає у боротьбі за їжу та виживання: *«Почалася боротьба за їжу. Каїн Авеля убив не з заздрости, а, напевно, через їжу»* [1, с. 114]. У цьому ж вбачає і підґрунтя класової боротьби, жадоби накопичення. По-друге, м'ясо для людини – шкідливе: почавши їсти м'ясо, давні люди повільно отруювали себе. Для риторики професора характерне потрактування м'яса як трупа, огидного та непридатного до споживання. Вегетаріанці ж, на думку Матура, – «опортуністи» і «жалюгідні істоти», що, варячи рослини, *«їдять трупи рослин»* [1, с. 113]. Як медик, професор ставить невтішний діагноз: людство безнадійно хворе, а сучасний світ – це велетенська прокажельня, лепрозорій. Однак висловлені ідеї не заважають героєві з насолодою ласувати м'ясом, не приховуючи цього, та ще й самому винаходити нові способи його присмачення. Таким чином, професор «проповідує», що м'ясоїдство – це зло, початок усіх хвороб і розладів, повільне самоотруєння, але водночас сам постійно вживає м'ясо, до того ж, намагається спокусити свою ученицю-сироїдку шматком фазана із соусом власного винаходу. Особисте ставлення до їжі виявляє внутрішню сутність героя, двоїстість його природи. Так, нещадно тавруючи «підстібуючі засоби» та різноманітні наркотики, він щоразу після обіду чи перекусу бере цигарку, а часом – і зловживає кокаїном.

Хронотоп ідальні, де відбувається більшість подій у помешканні паризьких родичів героїні і де проходять всі розмови ідеологічних опонентів, також є одним із визначальних у творі. Причому кожен двобій дискусантів – про причини соціальної нерівності, способи і методи класової боротьби – зводиться до розмови про їжу, зокрема м'ясо та вино. Вже перший епізод зустрічі та знайомства з паризькими родичами виразно маркований гастрономічними образами. Тут фігурує вино та смажена курка, надалі неодноразово згадувана у політичних промовах героїв на теми добробуту народу. Припрошування дядька П'єра зводяться до акцентуації смакових якостей страви (*«Ти покуштуй, а тоді кажи. Ти не знаєш, що то за курочка. Ти тільки глянь на неї»* [1, с. 47]), апеляції до «чесності» і «простоти» пролетарського харчування, яке, на думку героя, змізерніє без вищевказаних продуктів (*«Ти будеш з нами сьогодні обідати по-людськи. От і все. Фокусів у нас не дозволяється. По-пролетарському, чесно й просто. Курочка, так курочка. Коли в нас ще курочку та шклянку вина одняти, то що ж нам лишиться, чорт забирай!»* [1, с. 47]), врешті-решт – до повноти буття (*«Та навіть наш добрий король Анрі Четвертий, пам'ятаєш, пам'ятаєш, як турбувався, аби у всіх нас була курочка до обіду? А ти віднімаєш»* [1, с. 47]). Рідним Івонні її система харчування видається «страшним самокатуванням». У романі окреслюється виразне протиставлення цінностей і способів

життя через їжу, її сприйняття та усвідомлення. У цьому епізоді та й надалі у тексті всі бесіди героїв обмежуються хронотопом їдальні і відбуваються переважно за обідом або вечерею, а репліки героїв перемежуються гастрономічними ремарками.

Образ смаженої курочки та вина фігурує у дискусії про сутність щастя між дядьком П'єром та Бернаром. Так, дядько П'єр пов'язує повноту щастя з їжею, зокрема з можливістю час від часу ласувати курочкою та вином. Натомість у репліці Бернара висміюється ототожнення щастя з їжею: *«По-моєму, щастя є в тому, аби заслужити в буржуазії найбільше приязні. Щоб годуватися під її столом і час од часу навіть гниленьку курочку мати»* [1, с. 82]. Звинувачуючи батька в опортунізмі та плазуванні перед капіталізмом, він закидає: *«Ти готовий назвати щастям оту паскудну курочку з шклянкою вина»* [1, с. 83]. Гастрономічний образ курочки постає наскрізним у творі: так, свою господиню пані Пужероль героїня про себе називає Курочкою, пояснюючи це тим, що вона дуже нагадує їхню домашню Курочку-Рудявочку. Але дане прізвисько – глибоко символічне: доля мільярдерки бути поглинутою її багатством, з'їденою її дітьми.

Третій візит героїні до професора, під час якого вона отримує запрошення на роботу у дім магната Пужероля, окреслює семіотичний відповідник до образу «пролетарської» курочки та шклянки вина дядька П'єра у парадигмі буржуазного харчування – фазан і лікер. У розмові героїв фігурує згадка про «чудові фазанячі трупи», які Матур щойно споживав на званому обіді, а спосіб репрезентації цього гастрономічного образу у тексті стилістично та за змістом нагадує образ «чудової курочки» у мовленні дядька П'єра. Так само образ «пречудового лікеру» семіотично співвідноситься зі «шкляночкою доброго винця», яке усіяло розхвалює дядько героїні. Загалом же в епізоді третього візиту чотири рази фігурує згадка про лікер: першого разу – в оцінці професора (як «пречудесність»), вдруге і втретє – у «ремарках» між частинами монологу професора – як знаки ситуації пиття. Четверте лікер постає у «внутрішній репліці» героїні-оповідачки – як оцінка сутності, внутрішньої природи професора: *«Без келиха лікеру й цигарки він уже дійсно, очевидно, не міг існувати»* [1, с. 148]. Символічним видається той факт, що гастрономічні вказівки на лікер у тексті «перебивають» оповідь саме про «помітні» та «непомітні» хвороби родини Пужеролів, зокрема про вади, примхи та пристрасті самої пані Пужероль, а оцінний висновок героїні про неможливість існування Матура без алкогольного допінгу екстраполює усі вади і «хвороби» пацієнтки на самого лікаря.

Знаковим постає образ лікеру в епізоді дискусії героїв про «стару» і «нову» релігійну мораль: для професора лікер буквально виступає своєрідною «призмою», через яку герой символічно дивиться на світ, сприймаючи його на смак, зором, на нюх: *«І професор <...> помалу наливав собі лікеру, подивився крізь нього на світ, понюхав, обережно лизнув кінчиком язика краплину, що повисла на вінці»* [1, с. 187–188]. Відтак для читача цей гастрономічний образ постає призмою, через яку сприймається герой, адже, по суті, він сам є утіленням усіх вад, гнівно таврованих ним самим в особі Пужеролів, а найкраще це виявляє образ лікеру, що семантично поєднує у собі солодке і п'янке, втілюючи жагу до насолоди, сп'яніння від влади та багатства, невситиму жадобу до розкішного життя. Згадаймо, професор постійно п'є лікер під час промови Івонни про шляхи виходу людства із лепрозорію, відверто заявляючи при цьому про неможливість відмови від шкідливих звичок та насолод, із ними пов'язаних, а відтак – і неможливість виходу.

Спиртні напої (як і цигарки та кокаїн) загалом постають у творі втіленням недосконалості людської природи (професор Матур), символом омани, ілюзії, втечі від реальності та самого себе (Клер), світоглядної кризи і депресивного настрою (Бернар). Спиртне для Івонни незмінно виступає втіленням спокуси та еротичної зваби, що яскраво засвідчує семантика алкоголю в епізодах «руської бані» та еротично забарвленій сцені обіду з професором Матуром в окремому кабінеті. Так, в епізоді відвідин недосвідченою героїнею «руської бані» – розпусної богемної розваги, що закінчувалася оргією, фігурують «руський квас» (міцний алкогольний напій) та шампанське, обов'язкове пиття яких є своєрідною платою за вхід і засобом сексуального розкріпачення та зняття моральних запобіжників і заборон. Сп'янівши, Івонна відчуває гостру еротичну насолоду від відвертого танцю з Дюртеєм, але сцена безладного злягання, побачена нею у сусідньому залі, відштовхує її від компаньйона.

Вдруге семантика алкоголю актуалізує мотив спокуси в епізоді, пов'язаному із парі між героїнею та Матуром. Власне, саме парі постає спокусою для дівчини: професор, мов змій-спокусник, підбиває Івонну на парі щодо трактування причини походження соціальної нерівності соціалістами та комуністами – на келих шампанського, а друге парі – про релігійну сутність соціалістичної моралі – на м'ясо фазана.

Мотив спокуси нерозривно поєднаний у творі із семантичним полем «їжа – секс». Так, безпосередньо за змістом пов'язані між собою у тексті два епізоди: епізод із підгляданням Івонни за еротичною сценою між пані Пужероль і її коханцем та наступний епізод обіду героїні і професора в окремому кабінеті у ресторані, що набуває виразно еротичного забарвлення. Мотив спокуси поєднується тут із концептом шампанського. Як витончений і досвідчений спокусник, професор Матур грайливо вимагає сатисфакції за програні парі, «великодушно» зводячи програш до келиха шампанського та усіляко під'юджуючи Івонну: *«Ви ж не знаєте, що таке вино. Це ворог? Але ж ви ніколи не вступали з ним у боротьбу, ви раз у раз тільки тікали. Яка ж тут заслуга? Подумаєш, яка чеснота: боротися з тим, чого не знаєш, або що тобі неприємне. Ні, ви поборіться з тим, що знаєте, або що вам приємне! Отут покажіть свою силу»* [1, с. 233]. Образ шампанського – легкого, п'яного і шипучого вина – традиційно втілює семантику еросу, жаги, спалаху пристрасті і бажання, короткочасного любовного сп'яніння і затьмарення, скороминущості кохання. Ця семантика вповні реалізована Винниченком. Зокрема, еротичне збудження героїні під час підглядання за коханцями тотожне легкому сп'янінню від шампанського під час обіду, а наступне запаморочення від поцілунку Матура – гарячому затьмаренню від п'яного напою.

Востаннє у тексті алкогольний мотив – образ лікеру постає в епізоді дискусії про шляхи виходу з прокажельні: під час розмови про здоровий спосіб харчування професор підкреслено п'є лікер (діалог налічує вісім ремарок – знаків ситуації пиття) та палить – його дії постають виразною антитезою до його ж таки ідей та переконань Івонни. Героїня пропонує програму зцілення людини та повернення її до природного способу життя, в основі якого – зміна способу годування та відмова від вареного, алкоголю, м'яса, тютюну та наркотиків, але професор висміює її. Дискусія про конкордизм та здорове харчування постає для нього лише інтелектуальною розвагою, забавкою, способом привернути увагу вподобаній дівчини. Натомість для Івонни сирієдство і конкордизм є світоглядною доктриною та правилом на щодень.

Таким чином, аналіз семантики гастрономічних образів роману В. Винниченка «Лепрозорій» засвідчує, що концепт їжі визначає не лише тематику та проблематику твору, а й зумовлює його ідеологію, характерологію, систему мотивів, ідейно-естетичні особливості та специфіку хронотопу тексту. Ми переконані, що food study – це надзвичайно плідний і перспективний підхід до тексту, що демонструє широкі можливості.

Список використаної літератури

1. Винниченко В. Лепрозорій : роман / Володимир Винниченко; післямова Галини Сиваченко. – К.: Знання, 2011. – 382 с.
2. Кошова І. «Конкордизм» Володимира Винниченка: у пошуках формули щастя / Інна Кошова // Вісник Черкаського університету. Серія: Філологічні науки. – Черкаси, 2010. – Вип. 178. – С. 51–63.

Городнюк Н. А. Концепт еды в идеологии конкордизма В. Винниченко (на материале романа «Лепрозорий»).

Аннотация

В статье проанализирован концепт еды как неотъемлемый фактор идеологии конкордизма в романе В. Винниченко «Лепрозорий». В произведении противопоставляется философия бытия и система питания криводовов (сыроедов) и карниворов (мясоедов), а сама еда является средством идентификации духовного здоровья личности и общества, фактором различия «больных» и «здоровых», чужих и своих. Установлено, что концепт еды определяет не только тематику и проблематику произведения, его идеологию, характерологию и систему мотивов, но и хронотоп романа и его вещественное «наполнения».

Ключевые слова: *концепт еды, конкордизм, гастрономический образ, семантика, В. Винниченко.*

Gorodnyuk N. A. The concept of food in ideology concordism Vynnychenko (based on the novel «Leprosarium»).

Summary

The concept of food as an essential factor ideology concordism in the novel «Leprosarium» by Ukrainian writer Vladimir Vinnichenko is analyzed in the article.

Gastronomic theme of this text is still not properly analyzed by scientists. But the category of food here gets extremely high semiotic status and is an important factor in ideological doctrine of this text.

The purpose of intelligence – examine the semantics of food in the novel «Leprosarium».

The object of investigation – features of the semantics of gastronomic images in the novel in the context of the doctrine of concordism by Vynnychenko. The writer represents the contrasts of the philosophy and system of food by crudivods (raw food eaters) and karnivors (meat eaters), and the food is a means of identifying the spiritual health of individuals and society, distinguishing factor of «sick» and «healthy», others and himself. It was found that the concept of food determines not only the themes and issues of the work, its ideology, characterology and system of motives, but also chronotope of the novel and its proprietary «content». Dominants of the chronotope are the restaurant and cafeteria, where the discussions occur of all ideological opponents.

«Food study» of the modernist novel by Vynnychenko is very important and productive and should be continued, because it enriches the semantics of the text.

Key words: *concept of food, concordism, gastronomic image, semantics, Vladimir Vinnichenko.*

УДК 81'372.3

Григор'сва А. В. ,
аспірант кафедри теорії і практики перекладу
Донецького національного університету
E-mail: paradies88@mail.ru

**ОСОБЛИВОСТІ БАГАТОАКТАНТНОГО ПРОТИСТАВЛЕННЯ
НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

У пропонованій статті досліджуються структурні та семантичні особливості багатоактантного протиставлення у сучасній англійській мові. Розглядаються три основні групи: одночасне, різночасне двоактантне протиставлення та одночасне трьохактантне протиставлення. Наводяться приклади до кожної групи. Висвітлюються основні засоби вираження протиставлення.

Ключові слова: *контраст, протиставлення, експліцитність, імпліцитність, двоактантність, трьохактантність.*

Уся пізнавальна діяльність людини пов'язана з постійним протиставленням предметів, їхніх властивостей, відношень і зв'язків, відповідно, ця категорія є складником діяльності людини. Оскільки протиставлення використовується у фізіологічному й інтелектуальному світосприйнятті, не дивно, що воно пронизує всі сфери діяльності людини, а тому й у філософії та логіці трактоване як категорія, яка відображає і сприйняття світу, і його пізнання [4, с. 184].

Актуальність теми дослідження зумовлена потребою системного аналізу мовних засобів вираження категорії протиставлення як імпліцитного, так і експліцитного характеру, що дасть змогу в повному обсязі витлумачити особливості цієї категорії.

Метою статті є дослідження мовних засобів вираження багатоактантного протиставлення на матеріалі сучасної англійської мови.

Мета роботи зумовила вирішення наступних **завдань**: 1) розглянути праці вчених, присвячених дослідженню протиставлення; 2) виділити групи багатоактантного протиставлення на матеріалі сучасної англійської мови; 3) визначити, за яких умов реалізується протиставлення на матеріалі сучасної англійської мови.

Протиставлення є одним із основних понять у житті людини, яке, з одного боку, базоване на природі самих речей, а з іншого – на загальнолюдській тенденції мислити протилежностями. Ф. Брюно у книзі «Думка і мова» писав, що найчастіше власне наш розум, з огляду на ті чи інші умови, робить із простих відмінностей протиставлення [6, с. 55]. Для філософів протиставлення стає